

N:o 43.

Af herr Söderberg, angående rätt för vissa arrendatorer af kronoegendomar att afsäga sig sina arrenden till midfastan år 1888.

Kronoarrendatorernas allmänt kända och erkända sorgliga ekonomiska belägenhet i följd af arrendenas orimliga uppdrifvande, synnerligast under tiden från år 1875 till och med år 1883, med deraf förorsakade utsugning af domänerna samt minskning i statens arrendekomster, föranleder mig, emedan jag derjemte anser kongl. domänstyrelsens förslag till förändring i grunderna för förvaltningen af kronans jordbruksegendomar hvarken ändamålsenligt eller nog verksamt, att vördsam afgifva följande

Motion:

Utgående från den obestriddigt riktiga grundsatsen, att kronan likasom den enskilde jordegaren bör hellre taga en gifven förlust utan att ruinera sina arrendatorer, än först ruinera dem och ändock derefter nödgas vidkännas förlusten, som i regeln ökas både direkt och än mera indirekt genom egendomarnes vanskötsel i utarmade arrendatorers händer, får jag vidare fästa uppmärksamhet derpå,

att en allmän nedsättning i arrendeafgifter hvarken är behöflig, enär många arrenden finnas, som ingalunda äro för höga, till och med under nu tryckta konjunkturer, eller ens önskvärd, enär en sådan nedsättning icke skulle leda till åsyftadt resultat, att få arrendena bättre lämpade efter egendomarnes verkliga afkastningsförmåga, alltså orättvis mot alla dem, som, oaktadt de användt den största flit och omtankna på egendomens förbättring till åkerbruk och byggnader, ändock, till följd af för höga arrenden, måste duka under;

att dessa för höga arrenden föranledts af omständigheter, som icke kunnat af arrendatorerna förutsättas;

att enhet och reda ernås, så att icke såsom af kongl. domänstyrelsens förslag blefve gifven följd, en arrendator uteslutes från möjligheten att vinna en rättvis och billig nedsättning i ett obestriddigen för högt arrende, därför, att den arrenderade egendomen är belägen i en viss provins, eller utarrenderad efter midfastan år 1884, eller arrendet förvärfvats vid förnyad auktion i följd af kontraktsbrott; och

att det ej skulle blifva ett särdeles vidlyftigt arbete för uppskattningsmän och domänintendenter att utan någon egentlig uppskattning kunna afgifva sådana upplysningar, att Konungens befallningshafvande och kongl. domänstyrelsen skulle blifva i stånd sätta att pröfva, hvilka arrenden, som tarfvade nedsättning.

På grund häraf hemställes, att Riksdagen behagade besluta:

att de arrendatorer, hvilkas genom kontrakt bestämda afgift, efter derom skedd pröfning, befinnes vara högre, än i förhållande till egendomens afkastning och värdet af dithörande förmåner må anses skäligt och förenligt med möjligheten för arrendatorerna att densamma utgöra samt tillika för sig och familj att ega tillräcklig utkomst, berättigas att, derest de så önska, inom viss lämplig tid afsäga sig arrendet till midfastan år 1888, utan efterräkning för derigenom uppkommande arrendeskilnad.

Om remiss till vederbörligt utskott anhålles ödmjukligen.

Stockholm den 28 januari 1887.

P. M. Söderberg.